

بتحشيه

قَاضَىٰ سَجَّادَيْنُ

4-45. كتاب كانام قاضي خارس مؤلف

تعدادصفحات : ۲۴۴ قمت برائے قارئین : =/۵اروپے

س اشاعت : با۳۳ هر ۱۴۴۰ و

: كالله ي ناشر

چو مدری محموملی چیزیٹیل ٹرسٹ (رجسٹرڈ)

3-Z،اوورسيز بنگلوز،گلستان جو ہر، کراچی په پاکستان

+92-21-34541739 +92-21-37740738 : فون نمبر فيكس نمير

+92-21-34023113:

www.ibnabbasaisha.edu.pk : ويبسائك

ای میل al-bushra@cvber.net.pk: : مكتبة البشري، كراجي -2196170-221-92+ مكنے كاية

مكتبة الحرمين، اردوبازار، لا يمور بـ 439931-22-92+

المصياح. ١٤ اء اردو بازار والأور 10 42-42-37124656, 37223210 + 92-42 ىك ئىيىد، ش ياز د كانچى روز ، راولىندى بە 5773341,5557926+ هاد الإحلاص ، نزوقصّة نواني مازار، بيثاوريه 2567539-91-92+

اورتمام مشہور کت خانوں میں دستیا ہے۔

بسُم اللَّهِ الرَّحْمُن الرَّحِيْمِ نحمده ونصلي على رسوله الكريم

مناجات بددرگاهِ مجيب الدعوات

کریما^{نگ} به تخشاے بر حالِ ما که جستم اسیر کمندِ ہوا نماریم غیر از تو^{یع} فریادر*ی* توٹی عاصیاں را خطا بخش و ^{اب}س گلہدار^{سے} ما راز راہِ خطا خطا در گذار و صوایم نما

در ثنائے پیغمبر کلکھائی

زباں تابود^س در دہاں جائے گیر نٹائے گھ بود دل پذیر صبیب ^{ہے} خدا اشرف انبیا کہ عرش مجیدش بود مُشکا سوار جہاں گیر^ٹ کیراں براق کہ بہ گذشت از قعرِ نیلی رواق

بشم الله الرَّحْسَ الرَّحْيَم

ا حريما: احكريم-بربخشائ: بخشق فرما-اسير. قيدي-كمند: عِهانسه- بوا: خواجش ففساني-

ع نؤ: کینی کریم فریا درین: فریا دکو مینیچ والا سیاس نیاصی کی جی مگناه گار - فطا بخش: فطا کومعاف کرنے والا ۔ میں کمین صرف نویم معاف کرنے والا ہے۔

ے. گلبدار بچارراہ: راسته درگذار: معاف کردے مصواب: درست بات منها: وکھا۔

ع تابود: جب تک د د بان منه - ثنا: تعریف ول پذیر: ول پسند -

[@] صبيب بيارا_انبيا[.] بي كى جمع مبيد بزرگ _مُحَكا تكيه گاه

لے سوار جہاں کیے: عالم کو بھٹے کرنے والاسوار کھراں، سرخ رنگ کا گھوڑا جنگی ایال اور دم صفیدہ و۔ براق و وسوار ک جس پر تخشرے کھٹیٹی معراج پرتھزیف کے گئے تھے قصر کل رواق چھچے بھچے نے بیان واق بھٹی آ سمان۔

خطاب بدنفس

مزایت تو از حال طفلی نگشت دے با مصالح نه پرداختی مباش ایمن از بازی روز گار چبل ^{کے} سال عمر عزیزت گذشت ہمہ ^{نگ} با ہوا و ہو*ی* ساختی مکن ^{نگ} تکیہ بر عمرِ ناپا'کدار

وريد حرم

بشد نام دار جبان کرم کرم کام گار امانت کند وزی گرم تر چی بازار نیست کرم حاصل زندگانی بود جبال را ز بخشش پر آوازه دار کسه ست آفرینندهٔ جال کریم

رم نام دار جهانت هم کند ورائے کٹ کرم در جهال کار نیست کرم مایے کے شادمانی بود دل عالمے کے از کرم تازہ دار ہمہ وفتت شو در کرم متنتم ہے

دلا ہر کہ بنہاد خوان کرم

له چهل. چالیس-مرمزیز. قابل قدرمر- حال حالت بطفی: بهین به

ہے۔ تمام۔وے: ایک سانس۔مصالح مصلحت کی جمع، بھلائی۔

شه کمن . ندکرینگیه تجروسهه ایمن مطعنن به بازی بخیل به روزگار زبانه. شاه مدح تعریف درم بخشش د ولا: اے دل خوان : دسته خوان به میارد

ھے ہمانت. یعنی تراور جہاں۔ کام گار: کامیاب۔ ھے جہانت. یعنی تراور جہاں۔ کام گار: کامیاب۔

الدوراء سولہ کار: کام _گرم تر بھی چیزی گرم بازاری سے مراداس کا جانو ہونا ہے۔

ىيە مايە سرمايە-شادمانى خوشى-حاصل خلاصه

△ عالم: جهال ـ كرم يخشش ـ آواژه. شهرت ـ

في متقتم: ثابت قدم _ آ فرينده. بيدا كرنے والا _

درصف سخاوت

خاوت کند نیک بخت اختیار که مرد از خاوت شود بختیار به طلف و خا میر باش در اقلیم لطف و خا میر باش حاوت بود پیشهٔ مقبلال خاوت بود پیشهٔ مقبلال خاوت می درد با را دوا ست خاوت مید درد با را دوا ست مشوث عاتوال از خاوت بری که گوئے بی از خاوت بری

در مذمت بخیل

اگر چرخ ^{خی} گردد بکام بخیل ور اقبال باشد غلام بخیل وگر در کمفش گنج قاروں بود وگر تابعش ربی مسکوں بود نیرزد[∆] بخیل آنکه نامش کری وگر روزگارش کند چاکری

اله بخت ونصيب بختيار: نصيبه ور

يا لطف مهرياتی _اقليم ملک _مير: مروار _

ته صاحب دلان: نیک دل لوگ به پیشه: عادت مقبلان · نصیبه ورلوگ به

ے من انبا کیمیا: وہ چیز جس کوڈالنے سے تانبا سونا بن جاتا ہے۔ درد ہا: ورد کی جی۔

۵. مشوه نه بهو-تا توان: جب تک بهویکے گوئے گیند بہی، عمدگی -

یک لیخن اگرآم این موافق مراد تیکن گراش نماید به برخ : آمان که ۱۴ مقدمد و دا اگر اقبال فقع مندی ساام: فوکر به کفش : اس کی تیملی سیخی خزاند که اداری به مفهور مال دار آدمی تفاسهای نافی دار بر رفع مسکول: زمین کا دو هشد جس پرونیا آباد ب به زمین کے تین حشے پانی میں و ب وسے میں مرف ایک چھاتی پر بوری و نیا آباد ہے۔

[🛆] نیرزو: اس قابل نبیس ہے۔ نامش بری تواس کا نام بھی لے۔ روز گار: زمانیہ جا کری: نوکری۔

مبر نام مال و منال بخیل بهبشتی نباشد به تکم خبر به خواری چو مفلس خورد گوشال بخیلان غم سیم و زر می خورند کمن النّفائے ^{کے} بمال بخیل بخیل ار^ٹ بود زاہد بخر و بر بخیل ارچ ^{ٹے} باشد توثگر بمال مخال ز^{ٹے} اموال بر می خورند

درصفت تواضع

دلاگر تواضع $^{(4)}$ کی اختیار خود خاق و نیا ترا دوست وار تواشع نیاد جاه $^{(5)}$ را که از مهر پرتو بود ماه را تواشع بود مای و دوخی که عالی $^{(5)}$ بود پاید دوخی که عالی از مرد را سرفراز $^{(5)}$ تواشع بود سرورال را طراز تواشع کند هرد را سرفراز $^{(5)}$ تواشع بود سرورال را طراز تواشع کند هر که مست آدی نه زید ز مردم $^{(5)}$ به جز مردی

ك التفات توجيه منال: آمدني كي جُلدجا نيداد وغيره.

ٹ ارزا گر۔زابع پر بیز گار۔ بج سندر۔ بر مشکل نیز : یعنی مدیث شریف میں ہے کہ نیل جنسے کی فوشیوں کی نہ مولگ سکے گا۔

شه ارچه:اگرچهه تونگر: مال دار خواری: دُلت به گوتنال سزا

سى ز:از_اموال:مال كى جمع- بر: كيل ييم: جاندى _ زر سونا_

a تواضع الكساري_فعق مخلوق_ دوست دار: روس كرنے والا_

ک جادہ مرتبہ میر: سوریؒ۔ پرتو سایہ اوا نواند کیتی جس طرح جاند سوریؒ سے روشنی حاصل کرتا ہے ای طرح تواض نے انسان کے رتبہ میں روائن پیدا ہوئی ہے۔

> ھے مالی لیعنی دوئتی بڑی چیز ہے۔ ۔

ی مرفران اسرباند_سروران سروری جن سردار_طران افتش و نگار_

في مردم: ايك اوربهت سانسان مردى: انسانيت.

نبد شاخ پر میوه سر بر زمین کد در بهشت بری جائے تو سر افرازی و جاہ را زینت ست توشع ازو یافتن خوش تر ست زجاہ و جالش کھ مجتمع بود گرامی شوی چیش دلها چو جال کہ گردن ازال بر کشی بیچو شخ گردن ازال بر کشی بیچو شخ گردن ازال بر کشی بیچو شخ

 $\bar{v}_{1} = \sqrt{v} + v_{2} + v_{3} + v_{4} + v_{5} +$

در مٰدمت تکبّر

تکبّر کمن زینبار اے پیر کہ روزے ز وشش ورائی بسر تکبّر ز وانا^{ی ب}ود نالپند غریب آید ایں ^{معنی} از ہوشمند

ا واضع كذا يعني منتخب عقل مند واضع كرتا ہے۔ پرميود ، مجل دار، يعني جو بھاري مجركم بين وه جيكتے تيں۔

یے حرمت سونت - ہریں: برتر ، بلند ۔ جا: جگہ -

س کلید: چانی رور: درواز و بسمرافرازی: سربلندی - جاه مرتبه-

٢. گرون کشي: برداني _خوش تر: بهت احجها_

ه. جلال: بزرگ ترتشع: نفع اندوزی _

لا عزيز: باعزت ول بالعني اوگول كول - جان: جوسب كوپياري ب-

ے خلائق: خلایقد کی جمع ، خلوق ۔ در اپنی بیعنی تو اضع کرنا نہ چھوڑ ۔

[△] گرون فراز: سر بلند_خوے ماوت۔

ہے ندمت: برائی۔ زینبار: ہرگز۔ زوستش یعنی تکتبر کے ہاتھ ہے۔ ورائی بسر: توسر کے بل گرےگا۔

الله وانا عقل مند _خ یب: اجنبی - این: بعنی تکبر -

تکبر نیاید ز صاحب دلال بزندان لعنت گرفتار کرد سرش ہر غرور ^{ہیں} از تصور بود تکبّر بود اصل بد گوہری خطا می کنی و خطا می کنی

تكتبر بود عادت جابلال تکبّر عزازیل کے را خوار کرد کے را کہ خصلت تکبر بود تکبّر بود مایهٔ مدبری^{سی} چودانی ﷺ تکبّر جرا ہے گنی

ورفضيلت ملم

نه از حشمت و جاه و مال و منال کہ بے علم نوال خدا را شافت که گرمت پوسته بازار علم طلب کردن علم کرد افتهار دگر واجب ست از پیش قطع ارض که علمت رساند بدار القرار بنی آدم 🎱 از علم یا بد کمال چوشمع از ہے تھ علم باید گدافت خرد مندم باشد طلب گار علم کے را کہ شد در ازل^ک بختار طلب کرون علم شد بر تو فرض 🕹 برو دامن علم گیر استوار ^{شا}

یے غرور: وهوکا یصور: خیال ۔ لے مزاز مل: شیطان _ زندان. قیدخانه _ یم چودانی: جب تو جانتا ہے۔

سے مدیری بدخی ۔ بدگویر بداصل ۔ -

😩 بني آدم: حضرت آ دم طلط 🎚 کې اولاوليعني انسان په حشمت (پاککسر): و پديه 🚅

ك ك: يجير بايد كداخت بكهامًا عايير بيلم جال.

که خردمند عقل مند_گرم بازاری قدر دقیت بونا به پوسته: بمیشه به

△ ازل: ابتدا مالم_بختیار: نصیعه ور_

ہے۔ فرش : وین کے فرائض اوا کر اے کے لیے جس قد رعلم ورکارے اس کا حاصل کرنا فرض ہے۔ وگر · اینی پجرملم کی طلب کے لیے۔ خرکرناواجب ہے۔ چیش بیعنی طلب ملم کے لیے قطع ارض: زمین کوقطع کرنا بعنی سفر کرنا۔ ث استوار مضبوط - دارالقرار بمیشدر ین کا گھریفنی جنّت - میاموز جزئے علم گر عاقلی کہ بے طم پودن بود خاقلی ترا^{ع عل}م در وین و دنیا تمام کہ کار تو از علم گیرد نظام

درامتناع أزصحبت جاملان

مكن صحبت جابلال اختيار دلا گر خرد مندی و ہوشیار نياميخة چول شكر شير باش ز حابل گریزنده ^{می} چوں تیر باش ازال به که جابل بود غم گسار ترا اژوما 🕮 گر بود بار غار اگر خصم ^ک جان تو عاقل بود به از دوست داریکه حابل بود که نادال نز از جابلی کار نیست جو جابل کے در جہاں خوار^{کے} نیست وزو نشود کس جز اقوال بد ز حائل نابد جز^ک افعال بد کہ جابل نکو^ق عاقبت کم بود س انحام جابل جہنم بود که جابل به خواری گرفتار به س حاہلال پر سر دار^{ہائے} یہ کزو ننگ دنیا و عقبی بود ز حابل حذر^{لك} كردن اولى بود

له جز: سوائے ملم: يعني ملم وين ما فلي: ناواني ، جبالت م

الله ترا: یعنی دین و دنیا کے لیے ملم کافی ہے۔ نظام: انتظام ۔

يناه المتاع: بازر بنا-ولا: اے ول فردمند عقل مند صحبت ساتھ۔

ك كريز نده: بها كنه والارآ ميخنة: ملا بهوارشير: ووده_

[@] ارود با: سائب كى الك قتم ب- يار مار الكاسائق فيم أسار فم خوار .

ل محصم : وشمن به دوست دار : دوست بار : کار : کام -

[🛆] جز: سوائے۔انعال فعل کی جمع ، کام ۔اقوال قول کی جمع ، ہات۔

<u> ه</u> کو: بهتر ـ عاقب: انجام ـ ه اور: سولی ـ بد بهتر ـ خواری: ذلت ـ

لله حذر: بربيز _اولي: بهتر _كزو: كهاز و _ننگ: ذلت _عقبي ` آخرت

درصفت عدل

چو ایزو^ک ترا ای جمه کام داد جرا بر نیاری سر انحام داد چرا عدل را دل نداری قوی چو عدل ست پیرایهٔ ^ع خسروی اگر معدلت دستیاری کند ترا مملکت ^{سے} یا کداری کند کنوں نام نیک ست ازو بادگار چو نوشیروان ^{می} عدل کرد افتیار که از مدل حاصل شود کام ملک ز تاثیر^{هی} عدل ست آرام ملک ول ابل انصاف^ک را شاد دار جهال را بانصاف آباد دار كه بالاتر از معدلت كار نيست جهال را به از عدل معمار^ی نیست ترا زیں ہ^ے آخر چہ حاصل بور که نامت شهنشاه عاول بود در ظلم بندی بر اہل جہاں^گ اگر خوای از نک بختی نثان مراد ول واد خوامان بر آر رعایت ^{شا} دریغ از رعیت مدار

له ایزو:الله تعالی کام مقصد برود انساف.

یے چیارہ: زیب وزیت دخسروی: بادشاہت بہ مدل: انصاف _

تاه مملکت سلطنت به یا مداری معتبوظی به معدلت: انصاف به وستیاری: مدو به

ے نوشیر وال: امران کامشہور بادشاہ۔ کئوں: اب تک ۔ یا دگار: یاو دلائے والا۔

[🕰] تاشناڅ 🚅

ك ابل انصاف منعف اوَّك به شاد: قوش به

کے معمار: راج _ بالا: اوشجا_

[△] بد: بهتر برجه کیا۔ عادل: انصاف کرٹ والا بہ

<u> 9</u> الل جبال: جبان والے۔

شك رمایت: تلهمانی به دریغی جمنوت وادخواو فریاوی به

در مذمت ظلم

چو بستان خرم ز بادِ خزال که خورشید ملکت نیابد زوال بر آورد از اہل عالم فغال زند سوز او شعله در آب و گل بیندیش آخر ز تنگی گور ز دوو دل خلق غافل ماش کہ ناگہ رسد ہر تو قبم خدائے کہ ظالم یدوزخ رود بے تخن≙

خرانی ز بیداد بیند جهال مده رخصت^ع ظلم در جیج حال کیے کاتش^{تل} ظلم زو در جہاں ستم کش^ے گر آب بر آرد ز ول مکن بر ضعیفان بے حیارہ ^{ھے} زور بآزار 💆 مظلوم مائل مماش مکن مردم آزاری اے تند^ی رائے ستم بر ضعفان مکین مکن

ورصفت قناعت

در اقلیم راحت کنی سروری دلا گر قناعت ^ف بدست آوری که پیش خرد مند چی ست مال اگر نگک ویتی ^{ملط} زسختی منال

لے مذمت: برائی۔ بیداد بظلم۔ بستان: باغ فرم: شاداب ۔ باد ہوا۔ خزاں: بت جیم کاموسم۔

سل كاتش: كه آتش به فغال. فرماد _ ت رفصت: اجازت خورشید: آفاب.

ع ستم ش: مظلوم بسوز : جلن بشعله : چنگاري - آب: ياني - گل مثي -

@ جاره: تدبير، ملاج_زور:ظلم وزيادتي _ گور: قبر_

لل آزار: تكليف مماش: ند بو وود: دعوان _ △ بے تخن: بے فنگ۔ کے تند سخت فہر غضب ستم ظلم ۔

قناعت: تصور برعبر كرنا - اقليم ملك - سروري: سرداري -

الرثك وي اگرتو عك وست ب_منال مت رو_ يج: بي قدر

که باشد نبی راز فقر افغار و لیکن فقیر اندر آسایش ست که سلطان نخوابد خراج از خراب قاعت کند هر که نیک اختر ست اگر داری از نیک بختی نشان

نمارد خرد مند از فقر عار^ک فنی ^{شخ} را زر و سیم آرایش ست فنی گر نباشی کمن اضطراب^ت قناعت بهر حال ادلی ت^{ریع} ست ز نور قناعت بر افروز^ه جال

در مذمت حرص

شدہ ست والاینظل از جامِ حرص کہ ہم نرخ گوہر نباشد سفال دہد خرمن زندگائی بیاد ہمہ نعمت رکع مسکول ترا ست چہ بے جارگاں بادل درد ناک

کن عمر ضائع به مخصیل کال بهر آنگس که در بندگ حرص اوفارد گرفتم که اموال قارون تراست بخوای شد آخر گرفار خاک ^{شا}

اما 2 مبتلا گشته در دام حرص

ل عار: ذلت -افتخار. فخر كرنا ـ

ت غني مال دار - آساليش: آرام د ب فكرى، چول كه غلس كو مال كے ضائع بوئے كا فكرنييں بوتا۔

ع اضطراب: يريشاني - سلطان: بادشاه -خراج: نيكس -خراب: كورى -

مع اولی تر: بهتر - نیک اخر جس شخص پراه چھے ستارے کا سامیہ ہو، کینی خوش نصیب۔

[🙆] افروز:روش _

ك الإ: اب وام. جال حرس الالح الايتقل: بيسمجم - جام: كلاس -

ک تخصیل: حاصل کرنا ہم زخ: ایک ہی بھاؤ۔ گوہ, موتی ۔۔غال مٹی کا برتن۔

[△] بند -قید_خرمن: وحیر-دبدیهاد لینی بر باد کرتا ہے۔

الله الرقارخاك: ليعني مركر قبريس جائے گا۔ دروناك درووالا۔

درصفت طاعت وعبادت

کے را کہ اقبال ﷺ باشد ناام ہود میل خاطر بطاعت مدام نشایہ سر از بندگی ﷺ تافتن کہ دولت بطاعت تواں یافتن سعادت ﷺ ز طاعت میشر شوہ دل از نور طاعت منور شوہ اگر بندی ﷺ از بہر طاعت میال کشاید در دولت جاودال ز طاعت نہ چید ﷺ خرد مند سر کہ بالاۓ طاعت ناشد ہنر

ا ، ی گدازی: تو تجھلتا ہے بخر: گدھا۔ سے پائیال: روندا ہوا۔

ته دل داون: عاشق بونا_ درم: ایک پرانا سَلّه.. ندیم. ساتھی .. ندم: شرمندگی ..

ے زر: سونا، مال ودولت میشور بده احوال: پریشان حال مرگشته: حمران مه

💩 چنان: ایسا صید. شکار _روزشار. قیامت . 🌐 که فرومایی: کمیینه _ بهاو: برباد ..

کے اقبال: خوش نصیبی نامام: نوکر میل: جه کاؤے خاطر: طبیعت مدام ، ہمیشہ۔

ھے مبان وی بن بات میں اور زیدن بھوڑی طرف کے ماہیں۔ کے ہندگی: عمادت یہ تافتن: موڑنا یہ دولت کیجی آخرت کی راحیتن یہ

في سعادت. نيك بختي ميشر. حاصل منور: روثن ..

ملے بندی: کے گاتو میان: کمر یا حاوال جو کی ... ملے بندی: کے گاتو میان: کمر یا حاوال جو کی ..

لله نه وجد زر پھیرے گاتو۔

که فردا ز آتش شوی رستگار که حاصل کنی دولت پاکدار که روش ز خورشید باشد جبال در ایوان طاعت نشینده باش در اتیام دولت شوی شهریاره که جنت بود جائے پہیز گار که جنت بود جائے پہیز گار که چن نیک روز نه ترسد ز آسیب روز شار

در مذمت شیطان

شب و روز ور بند عسیال هم بود کبا باز گرود شک براه خدا که رحمت کند بر تو پروردگالا ولا ہر کہ محکوم شیطاں بود کے را کہ شیطاں بود پیشوا ولا عزم ^{لل} عصیاں مکن زینبار

ك آب: ياني _آتش آگ_درستگارا چينكارا يائ الا _

الله يريائه وار قائم كريا مار مستقل

ع روشانی تور که جیسے فورشید: سورت ـ

سے ہرستند و: بوجے والا مایوان: ویوان خاند نیشند و: پیشنے والا ۔ ۔ ہے شہر یار نیادشاہ۔ کے سراز جب الحج ایسین کر میرم گاری واچالیاس بنالے۔

ے تقویل بریم گاری روان روح فروز روش کر تیک روز یاک اوقات .

. 🛆 شعار . علامت اورلياس "آسيپ «تکليف "روز شار : قيامت .

ل عزم:اراده یکن: نه کریه پروردگار:الله ...

که از آب باشد شکر را گداز که پنیال شود نور مهر از سحاب که ناگه گرفتار دوزخ شوی بود اسفل السافلين منزلت بیلاب ^{ها} فعل بد و ناصواب نباشی ز گل زارِ فردوس دور

ز عصال کند ہوشمند احرّاز ^ک کند نیک بخت از گذ^{ین} اجتناب مکن نفس اماره ^{سی} را پیروی اگر برینه تامد^{سی} زعصان دلت مکن خانهٔ زندگانی خراب L اگر دور باشی ز فسق و فجور

در بیان شراب محبّت وعشق

كه مستى كند ابل ول التماس بود روح برور چو ^{لعل} نگار خوشا لذت درد اصحاب عشق كه يابد ز بوليش دل ازغم نحات

بدہ کے ساقیا آب آتش اماس ئے لعل≙ در ساغر زر نگار خوشا^ه آتش شوق ارباب عشق بیار^ط آل شراب چو آب حبات

الداحرّ از: پرمیز کرنا۔

یّه گذ: گناه_اجتناب: پچنا، پر هیز کرنا_ بنبال: پوشیده_نورمهر: سورج کی روشنی، وهوپ-سحاب:ابر-ہے۔ نئس امارہ ، دنئس جوانسان کو برائی مراجھارتا ہے۔

ے ہر نہ تابد نہ بھرے _اسفل السافلین : دوزخ کا نیلے سے نجلا درجہ منزل ٹھکانا۔

ه سلاب، مانی کابهاؤیفل بد: برا کام . ل فجور: بدکاری گل زار: باغ فردوس: جنّت .

کے بدہ: دے۔ ساقیا: اے ملانے والے۔ آب آٹش الباس: وہ پانی جوآگ کا لباس پہنے ہوئے ہے یعنی شراب۔ 🛆 مناطل: سرخ رنگ کی شراب ساخر: شراب کا پیاند زر نگار: سونے کے نقش و نگاروالا العل: جونت -نگار معشوق به از باب ارب کی تمنع صاحب به از باب ارب کی تمنع صاحب به معشق به از باب ارب کی تمنع صاحب به

ٹ بیار: لار آب حیات: زندگی کا پانی مشہورے کہ یانی کا ایک ایسا چشمہ ہے جبکا پانی پینے کے بعد موت نہیں آتی۔ يوي خوشيو_

خوش آں دل کہ دارد تمنّائے دوست^{یا} خوش آل دل کہ شیداست بر رو کے دوست شراب على حو لعل روال بخش مار خوشا ہے ^ک برستی ز صاحب دلاں

خوش آل کس کہ وریندسودائے دوسیة ، خوش آل دل که شدمنرکش کوئے دوست شراب مصفاح یو روئے نگار خوشا ذوق مستی ز ابل دلال

درصفت وفا 🖴

دلا در وفا باش ثابت قدم ز راہِ وفا گر نہ چیجی عنال^ک مگردال^{کے} ز کونے وفا روئے دل مند $^{\Delta}$ یائے بیروں زکوئے وفا جدائی ز احماب کردن خطا^ه ست بود ہے وفائی سرشت ^{ملے} زنال

کہ بے سکّہ رائج ناشد درم شوی ووست اندر ول دشمنان که در روئے حاناں ناشی مجل که از دوستال می نیرزو جفا بریدن ز باران خلاف وفا ست ماموز کردار زشت زنان

له روست. اینی الله تعالی سودا عشق . نام منزل: یزا اؤ . کوئے ، کوچ .

ت شراب العني وه شراب بهت التحلي بي جومعتوق كي موث كي طرح مرخ بور معقا صاف روئ زكار معتوق

الله من العني شراب معرفت - صاحب دلان: وواوگ جن كے ول ميں مشق خدا ہے۔

💩 وفا وفاداري -سَلَّد، شحيه ـ ورم: يعني جس دل مين وفانه جوه بغيرشيه كاسكَّه ہے ـ

🕹 عنان: باگ 🚅

ے گردال: معموڑ _روئے جانال جمیوب کے رویدرو پیل:شرمندہ۔ △ منه: ندر کھے ٹی نیرز در مناسب نہیں۔ حقاظم۔

🚨 خطا بنلطی به پریدن. کا نثابه

شاه سمشت طبعت وزنال عورتیل کردار کام زشیت برا

در فضیلت شکر^ی

نشاید که بندد زبان سپاس که واجب بود شکر پروددگار ترا فتح از در درآییز شکر گزاری نباشد کے از بزار^{سک} که اسلام را شکر او زبور ست برست ^{مق} آوری دولت جاودان

کے را کہ باشد دل حق شاس نفس^ٹ جز بشکر خدا بر میار ترا مال و نعت فزاید^س زشکر اگر شکر حق تابروز شار و لے شفق شکر اولی تر ست گر از شکر ایزد نه بندی زبال گر از شکر ایزد نه بندی زبال

در بيانِ صبر

بدست آوری دولت پائدار نه ویخید زیں روئے ویں پرورال^ک که جز صابری نیست مفتاح ^ق آن که از عالمال حل شود مشکلت ترا گر صبوری کششود دستیار صبوری بود کار پنجمرال صبوری کشاید در کام جال صبوری شهر ترد مرادِ دات

لے شکر ایعنی نعمتوں کے بدار میں اللہ کی تعریف کرنا ہیں شناس بھی کو پیچاہنے والا۔ سیاس شکر۔ بلے قلس: سانس یہ مار نیدلا۔

ے ن سان الد تعالی برها تا ہے۔ زشکر: شکر کی وجہ ہے۔ فتح : کام یانی۔ علی فزاید: یعنی اللہ تعالی برها تا ہے۔ زشکر: شکر کی وجہ ہے۔ فتح : کام یانی۔

ع ربید: ما مصاف ایران جراروال حقب می میست می و کے لیکن _او: یعنی الله تعالی _

کے بیٹے از جُرارہ اس حسب کے بیست آوری: تو حاصل کر کے گا۔ جاووال: جینگی۔ کے صبوری: صبر کرنا۔ وہتایار: حاصل۔

ہے صابری:صبر برآ رو. یعنی یوری کرے۔ مالمال: جانبے والے۔

كشائندهٔ كشور آرزو ست که در ضمن آن^ٹ چند معنی بود ز رنج و بلا رنتگاری دمد که تعمیل کار شاطین بود

صبوری کلید در آرزو^ک س**ت** صبوری بہر حال اولیٰ بود صبوری ترا کامگاری 🐣 وید صبوری کنی گریزا وی بود^{عی}

درصفت راستی

شود دولتت جمدم و بختبار که از رائی نام گردد بلند ز تاریکی جبل گیری کنار که دارد فضیلت یمین بر بیار که در گلبن^ق راتی خار نمیت ولا رائق 🚇 گر کنی اختیار نه پیچد سر از رائق بوشمند^ک وم 🔑 از رائتی گر زنی صبح وار مزن دم بجز رائ زینهار △ به از رائی در جهال کار نیست

در مذمت كذب

کے را کہ ناراتی ﷺ گشت کار کا روز محشر شود رستگار

اه آرزو جمنا يكثور علك .. بي آن يعني حوري به جيد معنى: يعني خويمال -

مل كامكارى: كامياني_رستگارى: چينكارا، نجات... س. گرنزاوس بود بعنی اگر تھے میں وین داری ہے تقبیل: جلد بازی شیاطین شیطان کی جمّت-

🚨 رائتی: منظی کی به به برائتی والا یا

ے ومن سانس میں وار میں کی طرح بجس کومنے صادق کیا جاتا ہے۔ کنار: کنارہ یہ

△ زيدنهار: برگزييمين. دابنا، داست بھي کہتے ہيں - پيار پايال اور حيب بھي کہتے ہيں -

. هم محکمین شاخ به خار: کا نابه

ال ناراتي جهوب محشر قيامت .. رستگار : جيئكار العني نحات حاصل كريْ والا ..

چراغ دلش را نباشد فروغ دروغ آدی را کند بے وقار کہ او را نیارد کے در شار کہ کاذب بود خوار^س و بے انتہار کزو گم شود نام نیک اے پسر

ے را کہ گردد زبان دروغ^{لے} دروغ آدمی را کند خرسار^ی ز کذاب^{یک} گیرد خرد مند عار دروغ اے برادر گو ذخبار ز ناراتی نیست کار پتر ^{ہی}

ورصنعت خت تعالى

له دروغ جموه فروغ روشی مرق می برهادا سیم شرمسار: شرمنده بوقار: لینی بی برو-

شاپه کذاب: حجعونا به عار: وات به ورشار: کسی تنتی میں بی تبییل یعنی ولیل -

سے بتر ابراز کرو: کدار و یکی شود ایعنی مث جاتا ہے۔

ك صنعت بنانا _ كنبر: يعني آسان _ زراكار: سون كاجرا أؤ _ سقف جيب _ استوار: قائم _

ے سرپردو: خیمہ چرخ: آسان گروندو: نگویٹ والا بیٹنی بائے: موم بتیال کیٹی ستارے فروزندو: روٹن کرنیوالا۔ یک بیاسان: دربان، چرکیدار۔ داوخواو: شریاوئی۔ باخ: کیکس۔

هُ شاه مان: فتق سكام ان: كام ماب مستند: حاجتند من الله بان دار: فيكن وسينه والأسرفران: مربلند -لله هير: بورماه جائل سريز: تخت بيلان: ناك حرير، رات كاليراك کے نامراد و کے کام گار کے رابقا ویکے رافٹا یکے سال خورد و یکے نوجواں کے در دعا و کے در دغا کے غرق در بح فتق و فیاد کے بردبار و کے جنگ جوئے کے در مثقت کے کام یاب کے در کمند حوادث اسیر کے یاغم و رنج و محنت ندیم کے درغم نان طے و خرچ عمال کے را دل آزردہ خاطر حزن کے در گنہ بردہ عمرے ہم

کے بے نوا^ک و کے مال دار کے در غنا^{ہے} و کے در عنا کے تن درست و کے ناتوال^{سے} کے در صواب ؓ و یکے در خطا کے نیک کردار 🚇 و نیک اعتقاد کے نک خلق⁴ و کے تند خوئے کے در تنقم کے در عذاب کے در جہان جلالت △ امیر کے در گلتان ⁹ راحت مقیم کے را بروں رفت ز اندازہ مال کے چوں گل^{للے} از خرمی خندہ زن کے بستہ از ہیر طاعت کم ٹا

لے بے نواز ہے سامان - کام گار کامیاب. کے غنا مال داری عنا مشقت۔

ی صواب: درست به د غاز فریب بکر، دعوکیه سے ناتواں: بےطاقت برسال خورد پوڑھا۔

<u>ه</u> کردار: کام_غرق ڈویاہوا۔ بح^سمندر

له خلق عادت - تندخو ئے: بخت، بدمزاج - بردبار: نرم مزاج - جنگ جو. لژاکو _ کے تنقم بعتیں حاصل کرنا۔ △ جلالت بزائی۔امیر عاکم۔

<u>9</u> گلتان: مانغ په ہے نان: روٹی۔عیال بال یجے۔

ال گل: پيول يخري: فوثي يخنده: پنهي - خاطر طبيعت - حزن. رنجيدو په

ال كمربستن تناربونايه

کے خفتہ در شمنج مے خانہ ست کے را شب و روز مصحف کے بدست کے در رہے کفر زنار دار کے ہر در شرع مسار^ع وار کے مدہر و حابل و شرمبار کے مقبل ﷺ و عالم و ہوشار کے بزدل و ست و ترسندہ جاں کے عازی^{سے} وحا بک و پہلواں کے درد باطن کہ نامش دبیر کے کاتب 🕯 اہل دمانت ضمیر

ورمنع اميدازمخلوقات

که ناگه زجانت برآرد دِمار ازس پس مکن تکسه ^ک بر روزگار مکن تکیہ بر لشکر ^{کے} بے عدد که شاید ز نصرت نیانی مدد که پیش از تو بودست و بعداز تو ہم مکن تکبه بر ملک و جاه و حشم △ نمی روید از نخم بد بار نیک مکن بد،^{ہے} کہ بد بنی از یار نیک بساط يادشابان كثور نشال بسا پیبلوانان نخشور ستان

> لے معرف قرآن ۔ ثبخ: گوشہ ۔ ہے فانہ شراب فانہ ۔ ہے۔ مسار: کیل ۔ زنار: جنیوہ جو کافروں کی علامت ہے۔

> > على مقبل: نصيب والله عد بر: بدنصيب -

ے غازی: جہاد کرنے والا۔ جا بک: چست ۔ ترسندہ. ڈر پوک۔

🕰 کاتب. لکھنے والا پشمیر: ول ۔ وُرُون چور۔ و پیر منشی۔

لے تکمہ بجروسہ۔ ناگہ: اجا تک۔ وہار: ہلاکت۔

کے لشکر ہے بعدد: ان گنت فوج ۔ نصرت: مدد۔

🛆 حشم: نوکر میاکر یک پیش از تو اگنج: بعنی تھے ہے پہلے بھی تتے اور تیرے بعد میں بھی رہیں گے۔ الله على بدر يعنى دومر _ _ ساتھ برائى نه كر چنم بد: كمانتى - بار بھیل -

ول سا بہت ہے۔ کشور ، ملک ۔ ستاں: لینے والا ۔

درمنع اميداز كنلوقات

اشكر شكن بها شیر مردان شمشیر زن بسا تند گردان کے بسا ماه^ع رویان شمشاد قد بسا نازنینان خورشید خد بسا ماه رومان نوخاسته سل بسا نوعروسان آراسته بها سرد فق^ع و بها گل عذار بیا نام دار و بیا کام گار کشیدند س در گریبان خاک که کردند^ه پیرائن عمر حاک کہ ہرگز کیے زاں نشانے نداد چنال خرمن ^{کے} عمر شال شد . بیاد کہ دروے نہ بنی دلے شادماں منه دل برس منزل منزل عال ستال که می بارد از آسانش بلا منه دل برس کاخ^ خرم ہوا یہ غفلت مبر عمر دروے بسر ثباتے ^ق ندارد جہاں اے پسر مکن تکبه بر ملک و فرماں دبی که ناگه چو فرمال رسد جال دبی ز سعدی ہمیں یک مخن یاد دار منه دل بریں دری^{یں} نا یا کداد

لے گر دان: پیلوان لِشَكْرْتَهُن لِشَكْرُ كو ہرا و بنے والا پہشر مر د. بہادر پشمشیر زن تكوار چلائے والا۔

ے ماہ رو حاند جیسے چیرے والا شمشاد ایک درخت کا نام، جوسرو کی طرح ہوتا ہے۔خورشید خد سورج جیسے رخسار ہے نوغاستہ نوعمر پانومروں: جس کی نئی نٹی شادی ہوئی ہو۔

ے سروقد مسروجیت قند والے گل میذار کیمول جیسے رخیار والے یہ

ہے کہ کروند یہ جواب آ گے آئے گا۔ پیرائن: لیاس یکشدند ایعیٰ مرکز خاک بیرائل گئے ۔

تے خرمن کھلمان۔ بہادشدن: برماد ہوتا،

ك منول. مكان _ جال ستال: جان لينے والا _شاد مال. خوش _

[🛆] کاخ محل فے قرم تنازہ۔ في ثبات: يا ئىدارى بەبسر:انجام بە

مل ملك. حكومت فرمان. ليخي موت كاختم به

لله دمر مندر یعنی و نیابه معدی. یعنی شیخه مصلح الدین شیرازی دانسیایه به بیمین: یهی، به به

مكالليقيي

طبع شده علم الخو علم الصرف (ادلين ، آخرين) رنگين محلير عربي صفوة المصادر جمال القرآن (۴ بلد) تشهيل المبتدي جوا مع الكلم مع حيل ادعية مسنونه خطبات الاحكام كجمعات العام (جلد) تعليم العقائد عر في كامعلّم (اذل دوم، سم) حصن حصين (طد) سيرالصحابيات نام الحرّب الاعظم (مينے كى ترتيب پركتل) (يلد) يندنامه الحزب الأعظم (ينتي كي ترتيب يطنل) (علد) مجلد/ کارڈ کور لسان القرآن (اول، دوم سه) (glc) خصائل نبوی شرت شائل ترندی فضأئل اتمال (علد) تعليم الاسلام (مكتل) أكرامسلم (alc) ببشق زيور (تين حقيه) (جلد) رَنگين ڪارڙ کور عر لي كامعلّم (جهادم) حيات أسلمين آ داب المعاشرت صرف مير زاوالسعيد تعليم الدين تيسير الابواب روصنة الأدب جزاءالا ممال فضأتل حج الحجاميد(بجيئا كانا الاجديدا يُريشن) الحزب الأعظم (بين) (مين الفلسفة

مادئ القلسقة

تيسر لمنطق

هبشتي گوهر

فوائدمكيه

الحزب الاعظم (مبن) في رّسب)

عر نی زبان کا آسان قاعدہ

فارى زبان كا آسان قاعده

تاریخ اسلام

مفاح لسان القرآن (اول، وومهوم) معين الأصول

(محلد) (محلد)	تعريب علم الصيغه نور الإيضاح	ملونة مجلدة	
	_	(۷ محلدات)	الصحيح لمسلم
ملونة كرتون مقوي		(محلدين)	الموطأ للإمام محمد
السراجي	شوح عقود رسم المعتى	(۸ مجلدات)	الهداية
الفوز الكبير	متن العقيدة الطحاوية	(\$ مجلدات)	مشكاة المصابيح
تلخيص المفتاح	هداية المحو التعلاب والمارس	(مجلد)	التبيان في علوم القوآن
دروس البلاغة	زاد الطالبين	(محلد)	تفسير البيضاوي
دروس المارعة الكافية	راد العالبين عوامل النحو (النحو)	(محلد)	شوح العقائد
الحالية تعليم المتعلم	عوامل النحو (النحو) هداية النحو	(محلد)	تيسير مصطلح الحديث
مبادئ الأصول	ايساغوجي	(۳مجلدات)	تفسير الجلالين
مبادئ الأصول المرقات	ريساطوجي شرح مائة عامل	(مجلد)	المسند للإمام الأعظم
-	·	(مجلدين)	مختصر المعاني
متن الكافي مع مختصر الشافي		(مجلد)	الحسامي
خير الأصول في حديث الرسول		(مجلد)	الهدية السعيدية
ستطبع قريبا بعون الله تعالى		(مجلدين)	نور الأنوار (مجلدين)
ملونة مجلدة/ كرتون مقوي		(محلد)	القطبي
		(۲مجلدات)	كنز الدقائق(٣محلدات)
حامع للترمذي		(محلد)	أصول الشاشي
ديوان المتنبي		(مجلد)	نفحة العرب
لمعلقات السبع		(مجلد)	شرح التهذيب
قامات الحريرية	شوح الجامي الم	(مجلد)	محنصر القدوري
Book in English		Other Languages	

Book in English
Tafsir-e-Uthman (Vol 1, 2, 3)
Lisaan-ul-Quran (Vol 1, 2, 3)
Key Lisaan-ul-Quran (Vol 1, 2, 3)
Al-Hizbul Azam (Large) (H Binding)
Al-Hizbul Azam (Small) (Card Cover)
Secret of Salah

Other Languages Riyad Us Saliheen (Spanish)(H Binding) Fazail-e-Aamal (Germon)

To be published Shortly Insha Allah Al-Hizbul Azam (French) (Coloured)